

Świętokrzyski Uniwersytet Trzeciego Wieku

Świętokrzyski Third Age University

Słowa kluczowe: Świętokrzyski Uniwersytet Trzeciego Wieku, edukacja dorosłych, starość, uczenie się przez całe życie, aktywne starzenie się.

Key words: Świętokrzyski Third Age University, adult education, old age, lifelong learning, active ageing.

Abstract. The article is devoted to the presentation of the Świętokrzyski Third Age University, which during its thirty-one years of activity has become a part of the history of Kielce and the region as a professional institution, taking care of high standards of senior education. The history of the university and its present condition is briefly shown. The program offer, which includes: plenary lectures, seminars, workshops, foreign language courses, work in sections, interest groups, volunteer team and activities in the Club Nad Silnicą was presented. The current problems and development prospects of the Świętokrzyski Third Age University (maintenance of the educational offer, obtaining additional sources of financing statutory activities, involvement in works for elderly people of Świętokrzyskie Voivodeship) were discussed.

Polityka senioralna państwa polskiego za jeden z priorytetów *Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020*¹ uznaje sprostanie wyzwaniom oraz problemom związanym z szybkim starzeniem się naszego narodu². Struktura demograficzna społeczeństwa polskiego wymusza holistyczne przemodelowanie koncepcji edukacji ustawicznej dorosłych. Środowiska naukowe z niepokojem sygnalizują, że instytucjonalna pomoc państwa w aspekcie kształcenia seniorów wciąż jest niewystarczająca, co Jerzy Halicki trafnie podsumowuje słowami: „trudno mówić o systemie edukacji seniorów”³. W zasadzie jedyną zorganizowaną formę kształcenia oferowaną tej szybko powiększającej się grupie wiekowej stanowią w Polsce uniwersytety trzeciego wieku. Na terenie województwa świętokrzyskiego aktualnie funkcjonuje dwanaście takich instytucji. Są to: Świętokrzyski Uniwersytet Trzeciego Wieku, Kielecki Uniwersytet Trzeciego Wieku „Ponad Czasem”, UTW w Końskich, UTW w Starachowicach, Stowarzyszenie

¹ Zob. Uchwała Rady Ministrów nr 104 z 18 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia *Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020*, <http://www.monitorpolski.gov.pl/mp/2013/640/1> [dostęp dn. 12.09.2016].

² Na temat starzenia się społeczeństwa polskiego i wynikających z tego faktu problemów zob. B. Ziębińska, *Uniwersytety Trzeciego Wieku jako instytucje przeciwdziałające marginalizacji osób starszych*, Katowice 2010, s. 24-64.

³ J. Halicki, *Edukacja seniorów w aspekcie teorii kompetencyjnej. Studium historyczno-porównawcze*, Białystok 2000, s. 150.

UTW Wyższej Szkoły Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim, UTW w Skarżysku-Kamiennej, Stowarzyszenie Jędrzejowski UTW, UTW w Busku-Zdroju, Sandomierski UTW, Stowarzyszenie UTW w Opatowie, UTW przy Pińczowskim Centrum Kultury oraz Stowarzyszenie Chęciński UTW. Ta duża, wciąż rosnąca liczba placówek wychodzących naprzeciw potrzebom ludzi w wieku emerytalnym obliuguje do głębszej refleksji nad celem oraz sensem edukacji ustawicznej na ostatnim etapie życia ludzkiego. Trzydziestojednoletnia działalność Świętokrzyskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku (ŚUTW) stanowi potwierdzenie ogromnej potrzeby istnienia tego typu instytucji. W niniejszym artykule, prezentującym historię, współczesność, ofertę edukacyjną oraz perspektywy rozwoju ŚUTW, daję obraz ogromnej kulturowej rangi wszechstronnej aktywizacji seniorów. Inwestowanie państwa w zaspokajanie wielorakich potrzeb ludzi starszych procentuje bowiem na różnych płaszczyznach, czego najlepszym dowodem jest aktywny udział studentów ŚUTW w życiu lokalnej społeczności.

Historia i współczesność ŚUTW. Świętokrzyski Uniwersytet Trzeciego Wieku (zob. <http://www.sutw-kielce.pl/>) powstał w roku 1985 przy Wyższej Szkole Pedagogicznej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach jako jedenasta tego typu placówka w Polsce⁴. Jego założycielami byli: prof. dr hab. Andrzej Jopkiewicz (pierwszy kierownik ŚUTW), mieszkańcy Kielc, działacze Kieleckiego Towarzystwa Naukowego, pracownicy WSP i lekarze z Akademii Medycznej w Krakowie. Początkowo w ofercie edukacyjnej miał dwa kierunki: humanistyczny oraz biologiczno-medyczny, a grono jego słuchaczy liczyło 110 osób. Zajęcia w formie wykładów prowadzili w większości pracownicy naukowo-dydaktyczni WSP, a także lekarze oraz inne osoby spoza uczelni posiadające fachową wiedzę w danej dziedzinie. Cykl kształcenia trwał dwa lata i kończył się uzyskaniem dyplomu. Nad merytorycznym poziomem nauczania sprawowała nadzór specjalnie powołana w tym celu Rada Naukowo-Programowa. Od początku zaczął też prężnie działać Samorząd Słuchaczy mający zasadniczy wpływ na wielorakie formy działalności ŚUTW. Dzięki pasji oraz zaangażowaniu wielu instytucji i osób udzielających różnego rodzaju wsparcia (merytorycznego, finansowego, organizacyjnego) ŚUTW przezwyciężył liczne trudności związane z przemianami społeczno-politycznymi, nawiązał współpracę z wieloma ośrodkami naukowymi, instytucjami kultury, a także środowiskiem lokalnym, znacznie poszerzył ofertę programową i powiększył grono słuchaczy, co stanowi dowód ogromnego zapotrzebowania seniorów na instytucjonalne formy edukacji ustawicznej i aktywizacji społecznej.

Od roku 2006 ŚUTW działa w formie prawnej stowarzyszenia, którego siedzibą jest miasto Kielce, a organami: Walne Zebranie Członków, Zarząd i Komisja Rewizyjna. W skład Prezydium Zarządu wchodzi: Prezes Pani Elżbieta Iwan oraz Zastępcy

⁴ Zob. B. Klimier, E. Trafiałek, *Geneza i rozwój UTW w Kielcach*, [w:] *Trzeci wiek bez starości. Uniwersytet Trzeciego Wieku w Kielcach w latach 1985–2000*, red. A. Jopkiewicz, E. Trafiałek, Kielce 2000, s. 33–56. Tu znajduje się kalendarium piętnastoletniej działalności UTW (1985–2000). Na temat roku akademickiego 2002/2003 zob. R. Krzemińska, *UTW w Kielcach*, [w:] *Działalność polskich uniwersytetów trzeciego wieku w roku akademickim 2002/2003*, red. A. Jopkiewicz, Kielce 2003, s. 36–38.

Prezesa Pani Anna Biskup (sprawy programowe) i Pani Teresa Gremba (sprawy lokalowe i komputerowe), dwaj skarbnicy Pani Dorota Szczerba i Pani Zofia Chałat. Wynagrodzenie za pracę na rzecz ŚUTW otrzymuje jedynie księgową, pozostałe osoby działają społecznie.

ŚUTW obecnie zrzesza 630 członków, w ogromnej większości kobiet. Są to osoby powyżej 55 roku życia, które ukończyły co najmniej szkołę średnią. Niestety nie wszyscy chętni mają możliwość zapisania się na wybrane zajęcia. W roku akademickim 2015/16 zabrakło miejsc dla około 100 osób, w efekcie czego jedna ze słuchaczek Pani Janina Łucak w styczniu 2016 r. założyła Kielecki Uniwersytet Trzeciego Wieku „Ponad Czasem” (zob. <http://eapolak.wixsite.com/ponadczasem>), który aktualnie liczy już około 200 słuchaczy. Ten przykład dobitnie świadczy o rosnących potrzebach edukacyjnych środowiska kieleckich seniorów, a zarazem stanowi dowód ich otwartości na bieżące wyzwania społeczne.

Do najważniejszych celów statutowych ŚUTW⁵ należą: realizacja idei kształcenia ustawicznego osób starszych, prowadzenie edukacji w zakresie różnych dziedzin nauki, popieranie wielorakich form aktywności (fizycznej, psychicznej, intelektualnej), stymulowanie rozwoju osobistego seniorów, współpraca z mieszkańcami regionu świętokrzyskiego, podejmowanie działań mających na celu kontakty z młodym pokoleniem, praca o charakterze społecznym i charytatywnym, krzewienie idei wolontariatu oraz aktywizacja i poprawa jakości życia osób starszych. Cele te realizowane są poprzez prowadzenie działalności edukacyjno-informacyjnej, spotkania z ludźmi nauki i kultury, oferowanie zajęć z zakresu kultury fizycznej, rekreacji i promocji zdrowia, zajęcia w zespołach, grupach samopomocy, sekcjach zainteresowań, wolontariacie, a także rozwijanie współpracy z krajowymi i zagranicznymi uniwersytetami trzeciego wieku. Tak sformułowane cele oraz metody i sposoby ich osiągnięcia stanowią dobry przykład troski o kompleksowe zaspokajanie wielorakich potrzeb ludzi starszych. Korzyści społeczne tych wysiłków są ogromne – przeciwdziałanie marginalizacji seniorów przez stymulowanie ich rozwoju intelektualnego, psychicznego i fizycznego oraz czynne włączanie ich w nurt funkcjonowania lokalnego środowiska procentuje na wielu płaszczyznach. Wzrost jakości życia ludzi starszych owocuje bowiem wielorakimi rodzajami ich pracy na rzecz społeczeństwa oraz regionu.

Oferta programowa. Oferta programowa ŚUTW obejmuje wykłady plenarne, seminaria, warsztaty, lektoraty, działalność w sekcjach, grupach zainteresowań, zespołe wolontariatu oraz w *Klubie Nad Silnicą*. Wykłady plenarne, prowadzone w większości przez środowisko świętokrzyskich ludzi nauki i kultury, są otwarte dla wszystkich słuchaczy uniwersytetu i odbywają się raz w tygodniu w wymiarze dwóch godzin lekcyjnych (przeciętnie w roku jest łącznie około 26 wykładów). Ich tematyka, ustalana na początku każdego roku akademickiego, jest różnorodna (dotyczy wiedzy z zakresu: historii, literaturoznawstwa, językoznawstwa, psychologii, filozofii, historii sztuki, ekonomii, polityki, religii świata, etyki, architektury, turystyki, regionu święto-

⁵ Zob. Statut ŚUTW: <http://www.sutw-kielce.pl/statut-sutw.html?start=3> [dostęp dn. 12.09.2016].

krzyskiego itp.). Średnia frekwencja na wykładach plenarnych (około 250 osób⁶) stanowi dowód ich wielkiej atrakcyjności.

Drugą popularną formą zajęć są seminaria odbywające się z częstotliwością raz na dwa tygodnie w wymiarze dwóch godzin dydaktycznych. Prowadzą je osoby posiadające fachową wiedzę w danej dziedzinie, głównie czynni oraz emerytowani pracownicy naukowci świętokrzyskich szkół wyższych, a także lekarze, dietetycy oraz rehabilitanci. Oferta seminariów, uzgadniana przez wykładowców z seniorami, obejmuje następujące dziedziny: filozofię, historię, historię sztuki, literaturę, prawo oraz Akademię Promocji Zdrowia. Praktyka pokazuje, że najbardziej oblegana jest historia sztuki (średnio uczęszcza na seminarium 110 osób), w następnej kolejności są: Akademia Promocji Zdrowia (średnio 51 osób), historia (średnio 46 osób), prawo (średnio 20 osób), filozofia (średnio 17 osób), literatura (średnio 12 osób).

Zajęcia warsztatowe, prowadzone cyklicznie co dwa tygodnie w wymiarze dwóch godzin dydaktycznych, obejmują: Warsztaty Filmoznawcze (średnio uczęszcza 53 osoby), Warsztaty Rękodzieła Artystycznego (średnio 15 osób) Warsztaty Kosmetyczne (średnio 20 osób), Aktywny Mózg (średnio 25 osób) oraz Ekonomię i Finanse (średnio 18 osób). W roku akademickim 2016/2017 planowane są również Warsztaty Pisania Autobiografii (dla około 20 osób). Animują je pracownicy szkół wyższych oraz fachowcy specjalizujący się w danej dziedzinie.

Lektoraty języków obcych, prowadzone przez anglistów i romanistów, odbywają się co tydzień w wymiarze dwóch godzin dydaktycznych. Tu największą popularnością cieszy się język angielski (6 grup, średnio uczęszcza 85 osób). W ofercie jest też język włoski (1 grupa, średnio 17 osób) oraz język francuski (1 grupa, średnio 10 osób).

SUTW może pochwalić się różnorodną, wyjątkowo szeroką ofertą działalności w sekcjach zainteresowań, ponieważ słuchacze mają do wyboru aż 14 sekcji. Są to: Sekcja Fotograficzna (zajęcia co 2 tygodnie, średnio uczęszcza 12 osób), Geologiczna (zajęcia co miesiąc, średnio 25 osób), Archiwalna (zajęcia co tydzień, średnio 7 osób), Komputerowa (zajęcia co tydzień, średnio 54 osoby), Ogrodnicza (zajęcia co 2 tygodnie, średnio 33 osoby), Taneczna (zajęcia co tydzień, średnio 15 osób), Brydżowa (zajęcia co tydzień, średnio 19 osób), Wokalna – Chór (zajęcia co tydzień, średnio 22 osoby), Gimnastyczna (zajęcia co tydzień, średnio 30 osób), Gimnastyka w basenie (zajęcia co tydzień, 10 grup, na które średnio uczęszcza 144 osoby), Nauka pływania (zajęcia co tydzień, średnio 14 osób), Joga (zajęcia co tydzień, średnio 36 osób), Turystyka piesza (w roku akademickim 2015/16 odbyło się 37 rajdów, w których brało udział średnio po 20 uczestników), Nordic walking (zajęcia co tydzień, średnio 31 osób). Przytoczone tu statystyki, w których niekwestionowanym liderem są zajęcia związane z troską o kulturę fizyczną (zwłaszcza gimnastyka w basenie), stanowią dowód wysokiej świadomości środowiska seniorów dotyczącej promocji zdrowego stylu życia. Popularność sekcji komputerowej natomiast odgrywa istotną rolę w przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu ludzi starszych.

⁶ Podawane w niniejszej publikacji dane liczbowe dotyczą statystyki za rok akademicki 2015/2016.

Członkowie ŚUTW mają możliwość udziału w kilku zespołach oraz grupach zainteresowań. Kabaret „Trzeci bieg”, którego spotkania odbywają się co tydzień (średnio 8 osób), przygotowuje i wystawia programy w różnych placówkach regionu świętokrzyskiego, a także odwiedza chore dzieci w szpitalu onkologicznym. „Grupa Teatralnych Przyjaciół”, w której uczestniczy około 6 osób, na odbywających się co tydzień próbach przygotowuje przedstawienia dla kieleckich placówek kultury. Zespół wokalny „Przyjaciele” mający spotkania co tydzień, (średnio 4 osoby) oraz Zespół wokalny „Tu i teraz” (spotkania dwa razy w tygodniu, średnio 5 osób) prezentują swoje programy w trakcie różnorodnych uroczystości. Zespół redakcyjny wydawnictwa „Widzialni” (spotkania ustalane na bieżąco) publikuje gazetki i biuletyny okolicznościowe. O wysoki poziom merytoryczny oraz estetyczny strony internetowej uniwersytetu dba Zespół redakcyjny strony internetowej ŚUTW (spotkania raz w miesiącu).

Bogatą ofertę programową ma *Klub Nad Silnicą*, który powstał przy ŚUTW 7 maja 2008 r. Od ośmiu lat członkowie klubu (ok. 40–45 osób) spotykają się raz w tygodniu, by pogłębiać wiedzę na temat województwa świętokrzyskiego, miasta Kielce, znanych pisarzy, poetów, artystów, historii Polski, muzyki, etyki itp. Prelekcje prowadzą społecznie wykładowcy UJK, zapraszani goście, a także sami seniorzy. O powstaniu klubu Jolanta Majecka pisze: „Zaczęło się od uświadomienia sobie potrzeby poszerzania wiedzy seniorów o Kielcach. Po wykładach na uczelni wiele osób miało potrzebę spotkania się i przedyskutowania omawianych wcześniej tematów, zaprezentowania własnego zdania, pochwalenia się własną twórczością, ale także spotkań w gronie przyjaciół”⁷.

Tu dorobek artystyczny prezentuje grupa literacka⁸. Klubowicze na bieżąco dokumentują swoją działalność na stronie internetowej uniwersytetu, a także sporządzili album zasłużonych studentów ŚUTW.

Wśród wielorakich form aktywności członków ŚUTW na szczególną uwagę zasługuje praca Zespołu Wolontariatu koordynowana przez Panią Zofię Chałat, ponieważ stanowi piękny przykład nawiązywania różnorodnych relacji seniorów z lokalnym środowiskiem oraz Polonią na Litwie i Ukrainie. Spotkania odbywają się raz w tygodniu, średnio uczestniczy w nich 11 osób. Wolontariuszki odwiedzają pensjonariuszy Domów Opieki Społecznej, dzieci leżące w szpitalach, udzielają bezpłatnych korepetycji, pracują w Archiwum Diecezjalnym, bibliotekach parafialnych. Włączają się w akcje organizowane przez Centrum Wolontariatu w Kielcach oraz Diecezjalne Centrum Wolontariatu. Wspierają budowę stacjonarnego hospicjum i misję O. Salezjanów. Prowadzą zbiórki różnych artykułów na rzecz potrzebujących (przedświąteczne zbiórki żywności, odzieży, książek, artykułów gospodarstwa domowego). Dary przekazywane są do świetlicy dla bezdomnych Stowarzyszenia „Arka Nadziei”, do magazynu Caritas Kielce, dla polskich szkół w Wilnie, dla kombatantów na Kresach

⁷ J. Majecka, *Kuźnia wiedzy i radości*, „Widzialni. Gazeta ŚUTW”, Kielce, czerwiec 2016, s. 4.

⁸ Zob. *Trzydzieści lat Świętokrzyskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku*, red. J. Majecka, Kielce 2015, s. 22.

Wschodnich, dla samotnych kobiet oraz do Aresztu Śledczego w Kielcach. Ta wyjątkowo ważna praca Zespołu Wolontariatu, oferująca ludziom znajdującym się w trudnej sytuacji egzystencjalnej konkretną pomoc, a także przywracająca im nadzieję oraz radość, została nagrodzona w 2010 r. statuetką „Laur Wolontariatu” przyznawaną przez Diecezjalne Centrum Wolontariatu i Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu w Kielcach.

Do istotnych form międzynarodowej działalności ŚUTW od roku 2011 należą spotkania seniorów z Kielc i Ukrainy zainicjowane przez Urząd Miasta Kielce. Ich głównym organizatorem jest radny Kielc Pan Tomasz Bogucki. W ramach współpracy rokrocznie w domach słuchaczy ŚUTW goszczona jest Polonia z Ukrainy, przede wszystkim mieszkańcy Winnicy, którzy mają możliwość poznawania historii i kultury regionu świętokrzyskiego. Rewizyty naszych seniorów wiążą się ze zwiedzaniem Ukrainy (w tym roku Kielczanie przez dwa tygodnie poznawali Wołyń). Międzynarodowe kontakty naszych słuchaczy rozszerzają się – w czerwcu bieżącego roku gościli w Kielcach grupę seniorów Polonii brazylijskiej.

Słuchacze ŚUTW mogą korzystać z szerokiej oferty wczasów jesiennych, wiosennych i letnich (średnio rocznie organizowanych jest 5–6 turnusów, w których bierze udział około 260 osób). Współpraca z biurem turystycznym owocuje wspólną organizacją atrakcyjnych wycieczek krajowych i zagranicznych.

Rytm pracy w roku akademickim wiąże się z cykliczną organizacją imprez, uroczystości okolicznościowych, jubileuszowych i obchodów świąt (np. inauguracja i zakończenie roku, obchody Święta Niepodległości, Dnia Babcy i Dziadka, kołędowanie w święta Bożego Narodzenia, tradycyjne spotkania opłatkowe na Stadionie Leśnym, rokrocznie odbywający się Świętokrzyski Rajd Seniorów, przygotowanie i koordynowanie imprez osiedlowych mających na celu integrację mieszkańców itp.). Członkowie ŚUTW uczestniczą na bieżąco w wydarzeniach i konferencjach naukowych związanych z zagadnieniami szeroko rozumianej polityki senioralnej.

Zaprezentowana powyżej różnorodna, wyjątkowo bogata oferta edukacyjna ŚUTW uświadamia ogromną społeczną rolę tego stowarzyszenia, które wielorako przeciwdziała marginalizacji i wykluczeniu osób starszych, aktywizując je na płaszczyźnie intelektualnej, artystycznej, fizycznej, środowiskowej itp. Na przytoczone tu dane statystyczne (za rok 2015/16) z pewnością wpływa fakt dodatkowej odpłatności za niektóre zajęcia, co w sytuacji finansowej seniorów może stanowić poważny problem. Niemniej jednak propozycja zajęć bezpłatnych jest tak duża, że nawet osoby dysponujące niskim budżetem są w stanie znaleźć interesujące formy spędzania czasu wolnego. Niestety ŚUTW nie prowadzi niektórych rodzajów zajęć z uwagi na to, że są zbyt kosztowne (przykładowo brak z tego powodu kursów florystycznych).

Problemy i perspektywy rozwoju. Do najważniejszych zadań stojących przed ŚUTW należy przede wszystkim utrzymanie bieżącej oferty edukacyjno-programowej, co wiąże się z trudnościami finansowymi oraz lokalowymi. Zajęcia odbywają się w wynajętych salach w kilku miejscach Kielc, dlatego ułożenie i skoordynowanie planu w taki sposób, by seniorzy mieli możliwość korzystania ze wszystkich wybranych

aktywności, jest skomplikowane. Zdarza się również, że starsze osoby rezygnują z uczestnictwa w niektórych zajęciach ze względu na problemy natury komunikacyjnej (przykładowo dojazd w późnych godzinach wieczornych uniemożliwił seniorom korzystanie z wykładów z astronomii i geologii). Ideałem byłoby w tym względzie posiadanie przez ŚUTW odpowiednio dużej, stosownie wyposażonej bazy lokalowej usytuowanej w centrum Kielc.

ŚUTW od roku 2006 jako stowarzyszenie funkcjonuje poza strukturami Wyższej Szkoły Pedagogicznej (obecnie Uniwersytetu Jana Kochanowskiego), co rodzi poważne problemy finansowe. Przychody obejmują wpłaty słuchaczy (wpisowe raz na 4 lata – 30 zł i roczna opłata członkowska 100 zł), dopłaty słuchaczy do sekcji i wycieczek oraz darowizny z odpisu 1% podatku. Wśród głównych pozycji wydatków znajdują się: wynagrodzenie wykładowców, wynajem sal, składki do Federacji UTW, delegacje służbowe, dofinansowanie niektórych sekcji, koszty organizacji uroczystości okolicznościowych oraz opłaty administracyjne. Utrzymanie obecnego stanu wymaga więc troski o pozyskiwanie dodatkowych źródeł finansowania działalności statutowej uniwersytetu. Tu ogromną rolę odgrywa trzyosobowy zespół projektowy ŚUTW, który wyszukuje stosowne oferty, przygotowuje wnioski o dofinansowanie działań, składa oferty, a następnie monitoruje realizację przedsięwzięć projektowych, dokonuje ich ewaluacji oraz rozliczenia⁹. W najbliższym czasie te działania powinny zostać rozszerzone o pisanie projektów w ramach programów unijnych, co niestety wiąże się dla wielu seniorów z barierą braku biegłej znajomości języka angielskiego.

Kolejnym wyzwaniem stojącym przed ŚUTW jest włączenie się w nurt działalności na rzecz ludzi starszych całego województwa. W tym celu członkowie ŚUTW podjęli współpracę z powołaną przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego Wojewódzką Społeczną Radą Seniorów. Do zadań polityki senioralnej tego organu należy przeciwdziałanie marginalizacji oraz wykluczeniu osób starszych, a także zaspokajanie ich potrzeb indywidualnych i grupowych. Pojawiła się też idea aktywowania Miejskiej Rady Seniorów jako organu wspierającego starszych Kielczan przez wiele konkretnych działań. Wielką pomocą dla emerytów znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej byłaby Karta Seniora (podobnie do Karty Dużej Rodziny), na podstawie której mogliby uzyskać zniżki opłat za udział w imprezach kulturalnych, zabiegi fizjoterapeutyczne, kosmetyczne, fryzjerskie itp.

Zakończenie. ŚUTW wpisal się w dzieje Kielc i regionu świętokrzyskiego jako instytucja profesjonalna, dbająca o wysokie standardy kształcenia seniorów, co zostało zauważone i docenione przez władze państwowe. 23 listopada 2013 r. minister Pracy i Polityki Społecznej Władysław Kosiniak-Kamysz przyznał ŚUTW certyfikat „Profesjonalnego Uniwersytetu Trzeciego Wieku”. 29 listopada 2013 r. Pani Prezes Elżbieta Iwan odebrała w imieniu Zarządu Certyfikat Złoty przyznawany przez Federację Uniwersytetów Trzeciego Wieku uniwersytetom dbającym o wysoki poziom meryto-

⁹ Zob. wykaz projektów – T. Gremba, E. Rudawska, *Wnioski na wagę złota*, [w:] *Trzydzieści lat Świętokrzyskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku*, red. J. Majecka, Kielce 2015, s. 11.

ryczny edukacji. Krótki przegląd trzydziestoletniej działalności uniwersytetu uświadamia, że troska o edukację ludzi starszych przynosi wymierne korzyści społeczne. Seniorzy to wyjątkowa grupa wiekowa, jak żadna inna dysponująca dużą ilością wolnego czasu, a zarazem bogatym doświadczeniem życiowym. Obie te wartości, właściwie ukierunkowane, wspólnie służą lokalnemu środowisku. Wyjście naprzeciw potrzebom seniorów, przeciwdziałanie ich wykluczeniu, samotności, zgodne z teorią pomyślnego starzenia się, uatrakcyjnienie i podniesienie jakości ich życia procentuje angażowaniem się ich w różnorodne formy pracy społecznej. Symptomatyczne dla dzisiejszych czasów sukcesywne wydłużanie się średniej długości ludzkiego życia rodzi pytanie o szacunek oraz godność człowieka na każdym etapie istnienia. Ideał dobrej starości, przełamującej negatywne stereotypy mentalne, wyzbytej lęków przed alienacją, samotnością, poczuciem bezwartościowości urzeczywistnia się w kształceniu ustawicznym oferowanym przez ŚUTW kieleckim seniorom.

Bibliografia

1. Halicki J., *Edukacja seniorów w aspekcie teorii kompetencyjnej. Studium historyczno-porównawcze*, Białystok 2000.
2. Klimer B., Trafiałek E., *Geneza i rozwój UTW w Kielcach*, [w:] *Trzeci wiek bez starości. Uniwersytet Trzeciego Wieku w Kielcach w latach 1985–2000*, red. A. Jopkiewicz, E. Trafiałek, Kielce 2000.
3. Krzemińska R., *UTW w Kielcach*, [w:] *Działalność polskich uniwersytetów trzeciego wieku w roku akademickim 2002/2003*, red. A. Jopkiewicz, Kielce 2003, s. 36–38.
4. Majecka J., *Kuźnia wiedzy i radości*, „Widzialni. Gazeta ŚUTW”, Kielce, czerwiec 2016.
5. Seredocha I., *Rola uniwersytetów trzeciego wieku w procesie pomyślnego starzenia się*, „Edukacja Ustawiczna Dorosłych” 2/2012, s. 73–82.
6. Statut ŚUTW: <http://www.sutw-kielce.pl/statut-sutw.html?start=3> [dostęp dn. 12.09.2016].
7. *Trzydzieści lat Świętokrzyskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku*, red. J. Majecka, Kielce 2015.
8. Uchwała Rady Ministrów nr 104 z 18 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020, <http://www.monitorpolski.gov.pl/mp/2013/640/1> [dostęp dn. 12.09.2016].
9. Ziębińska B., *Uniwersytety Trzeciego Wieku jako instytucje przeciwdziałające marginalizacji osób starszych*, Katowice 2010.

dr hab. Małgorzata KRZYSZTOFIK, prof. UJK

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

<http://www.ujk.edu.pl/strony/Malgorzata.Krzysztofik/index.html>

krzysztofik@ujk.edu.pl